EBÛ ABDURRAHMÂN EL-MUKRÎ

Mekke'nin hadîs ve kırâat âlimlerinden ve Tebe-i tabiînin büyüklerinden. Hadîs âlimleri sika (güvenilir) olduğunda ittifâk ettiler. Ebû Abdurrahmân künyesi, el-Mukrî nisbetiyle meşhûr olan Abdullah bin Yezîd el-Adevî el-Kesîr el-Ömeri'nin aslen Basralı veya Ehvâz'dan olduğu rivâyetleri vardır. Hazreti Ömer'in (radıyallahü anh) oğullarının azatlı kölelerindendir. Tabiînin büyüklerinden ders aldı. Basra ve Mekke'de yetmiş seneden fazla Kur'ân-ı kerîm okuttu. Birçok âlim ve muhaddis kendisinden hadîs-i şerîf rivâyet etti. Ba'zı rivâyetlerde yüzon yaşında iken 213 (m. 828) yılında Mekke'de vefât ettiği bildirildi.

Kehmes bin Hasan, Mûsâ bin Ali bin Rebâh, İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe, İbn-i Avn, Sa'îd bin Ebî Eyyûb, Abdurrahmân bin Ziyâd bin En'am, el-Leys, İbn-i Lühey'a, Harmele bin İmrân, Şu'be (r.aleyhim) ve diğer birçok âlimlerden ilim öğrenip hadîs-i şerîf rivâyet etti.

Ebû Abdurrahmân el-Mukrî'den (radıyallahü anh) İmâm-ı Buhârî, Ahmed bin Hanbel, İshâk bin Râheveyh, Ali bin el-Medenî, Ebû Hayseme, Ebû Bekir bin Ebî Şeybe, Ebû Kudâme, Abd bin Hamîd, Muhammed bin Abdullah bin Numeyr, Muhammed bin Yahyâ bin Ebî Ömer, Hârûn el-Hammâl, Muhammed bin Hamîd el-Murâdî, Yahyâ bin Mûsâ el-Belhî, İbrâhîm bin Abdullah bin Münzir es-Sanâ'î, Hasan bin Alî el-Hilâl, Hamîd bin Yahyâ el-Belhî, Seleme bin Şebîb, Abdullah bin Cerrah el-Kuhistânî, Ubeydullah bin Ömer el-Kavarîrî, Ahmed bin Nasr en-Nişâbûrî, Muhammed bin Yûnus en-Nesâî ve kendi oğlu Muhammed bin Abdullah bin Yezd ve daha birçok ilim ve muhaddis ilim tahsil edip hadîs-i şerîf rivâyet etti.

Hadîs ve kırâatta "Mekke'nin şeyhi" olarak bildirilen el-Mukrîyi (radıyallahü anh) Ebû Hatim "Sadûk" (hadîste doğru), derken, Nesâî, Halîlî, İbn-i Sa'îd, İbn-i Hibbân, İbn-i Kani Mekkî gibi hadîs âlimleri de "sika" (hadîste güvenilir) olduğunda ittifâk ettiler. Ebû Abdurrahmân el-Mukrî hazretlerinin, "Ehâdîs-i Ebî Abdurrahmân Mimmâ Vâfeka'l-İmâm-ı Ahmed" adında içinde hadîs-i şerîfler yazılı onbeş yapraklık bir risalesi mevcûttur. Risale Kâhire'de Zâhiriye kütüphânesindedir.

Ebû Abdurrahmân el-Mukrî (radıyallahü anh), ilmi âlimlerden öğrenip, taliplerine yayarak geçirdiği ömrünün sonunda, yetmişbir yıl Kur'ân-ı kerîm öğrettiğini söylemiştir. Gecelerini ibâdetle, gündüzlerini hadîs ve kırâat öğreterek geçirirdi. Hadîs-i şerîf rivâyeti husûsunda çok titiz davranır, sağlam olduğuna inanmadığı hiç kimseden bir şey işitmezdi. Kendisinden hadîs-i şerîf okuyanları araştırır, ehli olmayana hadîs rivâyet etmezdi. Yanlış hadîs rivâyet etmekten çok korkar, çok dikkatli davranırdı.

İbn-i Mübârek'in (radıyallahü anh), “el-Mukrî, piyasaya yeni çıkmış hâlis altın gibiydi” buyurduğunu el-Mukrînin torunlarından Ebû Sa'd es-Saffar rivâyet etti.

Muhammed bin Âsım el-İsfehanî de el-Mukrî'nin “Yaşım yüze yaklaştı. Bu zamana kadar, otuzaltı sene Basra'da, otuzbeş sene Mekke'de Kur'ân-ı kerîm okuttum” buyurduğunu rivâyet etmektedir.

Müslim'de Abdullah bin Zeyd el-Mukrî'den rivâyet edilen hadîs-i şerîfte Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) “Ey kalbleri çeviren Allahım! Bizim kalblerimizi tâatine çevir!” diye duâ etti.

Ebû Eyyûb-i Ensârî hazretlerinin rivâyet ettiği ve el-Mukrî'nin (radıyallahü anh) naklettiği hadîs-i şerîfte Resûlullah (aleyhisselâm), “Allah yolunda bir sabah veya akşam yürüyüşü, üzerine güneş doğmuş-batmış herşeyden daha hayırlıdır” buyurdu.

Abdullah bin Amr bin Âs'dan (radıyallahü anh) naklen rivâyet ettiği hadîs-i şerîfte Resûl-i ekrem (aleyhisselâm) efendimiz “Allah yolunda ölüm, her şeye keffâret olur, yalnız borç müstesna!”buyurdular.

---

1) El-A'lâm cild-4, sh. 146

2) Tehzîb-üt-tehzîb cild-6, sh. 83

3) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 29

4) Tabakât-ı İbn-i Sa'd cild-5, sh. 501